

Nro. 43.

A' FELS. AUSTR. CSÁSZÁR, ES AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Indúlt Bétsből, Pénteken Majus 27-dik napján,
1808-ik esztendőben.

B é c s .

A' Konstántzinapolyi Frantzia volt Követ Gen. Sebastiani, Lembergen által ide Bétsbe e' napokban valóssággal megérkezvén, a' Bétsi Frantzia Követ Generális Andreossy, Schönbrunon fellyül St. Veitban lévő falusi szállásában szállott-meg. A' Követtség második Titoknokját Maubourgot hagyta, mint Követtségi Agenst Konstántzinápolyban, minthogy az első Titoknok, La Blauche, parantsolatot kapott, hogy Párisba mennyen, hogy a' maga Persiai útjáról Napoleon Császárt szóval is tudósittsa.

U u

* * *

L e g u j j a b b U j s á g o k .

Madrid, Május 6-kán. Ma ilyen Proklamáció tetetődék közönségessé, a' Frantzia katonákhoz: Ezen hónap 2-kán kéntelenek valátok fegyverhez kapni, hogy az erőt erő által vízfíza verjétek. Jól viseltétek magatokat; meg vagyok véletek elégedve: tudósítottam felölle a' Császárt. Három katonák kivetkeztetni hagyták magokat a' fegyverből: a' Katona Itélőszék méltatlanoknak lenni ítélte őket arra, hogy tovább a' Frantzia ármádiánál szolgáljanak (*). A' tsendesség itt már ismét helyre állott. A' büntetést érdemlő vagy eltsábittatott emberek, megbüntettettek, vagy megesmérik hibájokat. Arra a' mi magesett, fátyolt kell vonni, és a' költsönös bizodalmat helyre kell állítani. Katonák! kössétek ismét özfze a' lakosokkal az előbbeni barátságot.

(*) A' Császár ő Felsege olyan rendelést meltoztatott tenni, hogy a' felyebb említett 3 katonák puska helyet puskaformájú fapáltzát tartván, egy hónapig minden parádén úgy maschirozzanak-el. Ö F.ge megeleégfzik most ezen gyenge büntetéssel, azért, hogy az említett katonák még ujjak lévén, remélleni lehet, hogy első hibájokat meg fogják jobbítani. Ha régi katonák lettek volna, egyátallyában elüzettettek volna az ármádiától, minthogy az a' katona, a' ki magát a' fegyverből kivatkeztetni engedi, elveszti a' Frantzia katona' főbb tulajdonságát, a' tiszteség' tziperét. — (Ezek mind a' Párisi Monitör béli tudósítások).

A' Spanyol katonák' magaviselete ditséretet érdemel, és mennél tovább annál inkább erőfsíti a' költsönös bizodalom' köteleit. Madridnak és Spanyol országnak lakosai! ne féljeteK; tegyéteK fére a' nyughatatlanságot, mellyet a' roszfz gondólkodású emberek benneteK felgerjeszteni igyekezteK. LássateK munkáiteKhoz; tartsáteK a' Nagy NapoleonneK, Spanyol ország védelmezőjének katonáite barátáiteKnek és szövettségeseiteKnek. A' köpenyeigeiteK ismét minden rendű lakosok hordozhatjáK, és nem fognak árestáltatni érette.“

A' Bergi Nagy Hertzeg Majus 4.-kén az özfzgyülekezve lévő Spanyol Ministeriumba béménvén, 's az előlülöseget által vévén, azolta folytatja az Országlószékbéli előlülöseget.

S p a n y o l O r s z á g.

Az a' Bayonnében hivatal szerént kijött tudósítás, melyből a' mult postán tsak néhány sorokat adhattunk-ki, most itt következik a' Parisi Monitör szerént egészszfen: —

„ B a y o n n e , Majus' 6.-kán. A' Madridi nép az Aranjuezi történetektől fogva szüntelen való hánykodásban vala. Az ő képzelődése és kevélysége arra a' gráditsra léptek vala, mellyet gondolni sem lehet. Az ő Királyán vett gyözedelme, 's azon 200 darab karabélyokban álló gyözedelmi jelei, mellyeket a' Békefség' Fejedelme testörzöitől vett vala el, azt hitetteK vala el velle, hogy az ő kedvinek és zabolátban indulatainak mindenek fejet hajtani kén-telenittetnek. A' Frantziák minden nap bántódást szenvedteK. A' bünösok gyakran megbüntettetteK; hanem tsakugyan mind annyífszor hideg és tsendes

vérrel állottak a' Frantziák ellene a' felzendülő sokaságnak. Az is igaz, hogy sok jó gondólkadású lakosoknak jó indulatjok nagy sagittségekre volt a' Frantziáknak ezen iparkodásaikban. —

„Két napoktól fogva (ez a' tudósítás Május 2-kán estve indúlt Madridból) nagyobb számmal kezdődtek a' tolyongások, és ugyan azon egy célra láttattak inteztetve lenni. A' falus helyyeken kézírásbéli jelentések és Proklámatziók szélesztődtek el. A' hideg vérű szemlélők, Frantziák és Spanyolok, vették észekbe hogy valamelly kritikus környülállás következik, és azt örömmel szemlélték közelgetni. Már lehetetlen vala kemény letzkeadás nélkül józan gondólkodásra visszfa teríteni az eltévedett sokaságot.

„A' Hetruriai Királyné és Infans Don Francesco elúnván a' naponként való boszszantatást, azt kívánták, hogy útazhafsanak-el Bayonnébe, 's meg is nyerték kívánságokat. A' Bergi Nagy Hertzeg hozzájuk küldvén egygyik Adjútánsát közföntetésekre, bizonyosokká tétette a' felől, hogy nem fognak útjokban semmi bántódást szenvedni. Az Udvar' piatzára érkezvén ezen Adjutáns, a' nép által körülvetett. Sokáig védelmezte magát. Már közel volt a' halálhoz, midön azonközben a' Testörző Granadírosok közzül tízen, előre tartott bajonétokkal megjelenvén, meglzabadították. Ugyan ezen szempillantatban sebefsittetett-meg egy mas Frantzia tiszt egy más sokaságtól. Az alatt az Alcala nevű nagy utza, az úgy nevezett Sonnenthor nevű kapú, és a' nagy piatz, sokasággal töltek-bé.

„A' Bergi Nagy Hertzeg ekkór dobot üttetvén, a' fegyveres seregek helyyeikre siettek min-

nyáján. Egy Testörző Batalion két ágyukkal, melly a' Nagy Hertzeg' szállásán vigyázaton (pikéten) állott, az Udvar' piatzán megjelenvén, és a' támadóktól ingereltetvén, tsatázó rendet formált 's a' tüzeleést azonnal elkezdette. A' kartátsok repdesni kezdettek külömbkülömb utzákon; a' tolyongó sokaság egy fzempillantatban elfzéledett; és leg nagyobb ijedség következett a' leg vadabb vakmerőségnek helyébe.

„Generális Grouchyhoz olyan rendelést küldött vala a' Bergi Nagy Hertzeg, hogy seregével az Alcala nevű utzára előnyomúlván, és az ezen utzán 's a' szomszéd piatzokon tolyongó több mint 20,000 embereket, fzélefse-el. Harmintz kártátslövésék és a' lovasságnak néhány bévágásai, megtifztították mind ezeket az utzákat. Most már a' házakba fzaladoztak-bé a' támadok, és ezekből tüzeltek a' Frantziákra: hanem Guillot és Daubrai nevű Generálisaink az ajtókat bétöretvén, mindent, a' kit fegyveres kézzel vagy tüzelve találtak, kardra hányattak. Schwadronoskomendáns Dausmenil néhány verben bévágott a' Lovas Testörző seregnek egy Ofztályával a' piatzon tolyongó sokaság közzé. Két ló öletett-meg ezen tífzt alatt; Gen. Grouchy alatt is sebet kapott egy.

Míg ezek itt így folytak, egy más tsoport nép a' fegyveres házba nyomúlt-bé, hogy az ott lévő 28 ágyut és 10,000 puskát elvegye: hanem Gen Lefranc a' Sán-Bernadinói Klastromból, a' hol szálláson volt, a' Brigadájával, ostrom lépéssel elősietvén, a' támadóknak tsak annyi idejek volt, hogy néhány ágyulövést tehettek. A' kik a' fegyveres házban találtattak egy emberig mind megölettetek, és a' puskák, mellyeket a' ládákból a' nép már fzélllyel kap-

ködni kezdett vala, a' fegyveres kamarákba zárat-
tattak.

„A' falukról is számos parafzt nép hivattatott
vala-bé ezen expeditzióra: hanem látván hogy melly
hamar tsendelülni kezdett a' larma, a' parafzt tso-
portok is vízfza kezdették a' városból vonni mago-
kat, de nagy veszedelemmel, minthogy a' kimenő
helyeken várakozó lovasság, a' térségen közzikbe
vágatván, mindent agyon lövöldözött, a' kit fegy-
veres kézzel megfoghatott.

„Ezen verekedésben mindazáltal tsak a' Mad-
ridi örző sereg részeseült, a' melly az Oberster Frie-
derich vezérlése alatt lévő két Testörző Batalionok-
ból, egy tsoport Testörző Vadászsból, a' melly
ekkor örállói szolgálatot tett, és valami 5 vagy 6
száz Lovasokból állott. Hallván azonközben a' vá-
ros mellett öt lógerekben tanyázó seregek az ágyú-
dörgést, azonnal ezek is dobot ütöttek, 's ofztá-
lyokat formálván ostromi lépésekkel siettek bé felé
Madridba; hanem már egészzen letsendesítettett
volt a' larma, mikor megérkeztek. A' 3000 em-
berekből álló Madridi örző sereg elegendő volt ar-
ra, hogy mindeneket eszire hozzon. A' Frantzia
sereg' vesztésit 25 elestekre és 45 vagy 50 sebe-
sekre tífzik. A' támadók' vesztése néhány ezer em-
berekre telik, kik az országnak leg alacsonyabb népe
közzül valók voltak.

„Az Országlószék azonnal rendelést tett az
egész városnak a' fegyverből való kivetkeztetése
eránt; a' melly eszközhöz való nyúlással minden jó
lakosok nagyon meg vagynak elégedve, és gyönyö-
rüséggel szemlélik azon támadóknak megbüntetteté-
seket, a' kik, ha a' Frantziák jelen nem lettek vol-

na, a' Spanyol gyenge Királyoknak thronussokat elrontván, az Országot féltelvel szaggatták, 's ezen jó nemzetet sokáig tartó halálos viaskodásra juttatták volna.“ —

Eddig van a' Madrid tudósítás; a' következő szavak a' Bayonnei kiadónak hivatal szerént való kifejezései: Vévén a' Császár a' Madridi történetek felől való tudósítást, azzal azonnal Károly Királyhoz ment, a' ki éppen akkor érkezett vala szállására vizíza a' Császárnétól, a' hol fölöstökön volt: — „Ah! (így kiáltott fel az ösz Király a' dolognak hallására) által láttam vala én előre ezt a' szerentsétlenséget. Azok a' büntetést érdemlő ízemélyek, a' kik önnön indulatjaiknak kielégittetések végett a' népet felingerelték, azt gondoltak, hogy azt zabolán hordozhatják; most őket nyeli-el az örvény, a' mellyet ástak.“

Mingyár ekkor azt a' határozást tette a' Király, hogy a' Bergi Nagy Hertzeget Spanyol országi General-Lieutenántá nevezze, a' melly végzéséről Pátenseket küldött Madridba az Országlószékhez (Junthához), a' Kastiliai Tanátshoz, és Hadi Tanátshoz: Infans Don Antoniót pedig, a' ki az Országlószék Elölülőjévé rendeltetett vala, hanem a' ki illy terhes környülállások között az Elölülésre elég alkalmasnak lenni nem tartatik, levette ezen fő poltziól.

Azután magához hivatván a' Király az Asturiai Princzet, és a' Bergi Nagy Hertzeg által a' Madridi történetekről iratott levelet neki olvasni által adván, így szollott hozzá: Látja Királyi Hertzegaséged már egy részeket azon tanáts gyümöltseinek, mellyet a' büntetésre méltó emberek adtak K. Hertzegaségednek, az eránt, hogy a' sokaságnak hizel-

kedjék, és a' thronusnak 's a' törvényes Hatalomnak tartozó tiszteletről elfelejtkezzék. A' nép' zéndülése olyan, mint az égés; könnyű azt felgerjeszteni: de letsendesítésére nem olyan tapasztalás, és nem olyan kéz kivantatik, mint a' K. Hertzegségédé.

Ezen kívül még egyéb hivatal szerént való Akták is jöttek ki a' Párisi Monitörben, mind a' Bayonnei tikkely alatt. Ilyen Akták; 1)ször egy Levél, Napoleon Császártól az Asturiai Princzhez, költ Bayonnében Aprilis 16-kán 1808-ban; 2)szor, egy Levél IV-dik Károly Királytól a' fiához az Asturiai Princzhez, költ Bayonnében Május 2-kan 1808-ban; 3)szor egy Levél az Asturiai Princztől Infans Don Antonióhoz, a' ki mint az Országglófszék' Elölülője Madridban hagyatott volt, költ Bayonnében Május 2-kán és 6-kán 1808-ban.

Az elsőnek ez a' foglalatja: — “

„A' Császár Levele az Asturiai Printzhez. Uram Ötsém! Vettem a' Királyi Hertzegségéd' levelet. A' Királytól az Attyáhol vett irásból által láthatta K. Hertzegségéd annak bizonyságait, hogy eleitől fogva minémű indulattal viseltettem légyen K. Hertzegségédhez Megengedi K. H. ged, hogy a' jelen lévő környülállások között, szabadon és egyenességgel beszéljek.

„Reméllettem, hogy Madridba megérkezvén, reá vehetem az én Felséges Barátomat némelly szükséges változásoknak tételekre, és arra, hogy a' közönséges gondolkodásnak néminémű kielegittetést eszközöljön. A' Békesség' Fejedelmének letétetése, előttem mind a' Királyra mind alattvalóinak boldogságokra szükségesnek látszott lenni. Az Északi környülállások késleltették útam. Az alatt me-

gestek az Aranjuezi történetek. Én nem vagyok megítélő birájok, sem ezen történeteknek, sem a' Békeféség' Fejedelme' magaviseletének: de nem lehet a' népnek azt megengedni, hogy vért ontson és magamagának igazságot tegyen. Kérem az Istent, hogy K. Hertzegségédet is ne juttassa ennek tapasztalására.

„Spanyol országnak nem válna hasznára az, hogy az a' Printz bántattassék, a' ki Királyi vérből való Hertzegszfzont vett feleségül, és az országot illy sokáig kormányozta. Ennek semmi barátja nints többé: Királyi Hertzegségédnek sem fog egy is lenni, ha valaha szzerentsétlen leszen. A' népek öremest bofzízútállanak az ő hozzánk mutatott hódolásaikért. De miképpen is lehetne a' Békeféség' Fejedelme ellen processust indítani, a' nélkül, hogy a' K. H.ged' szülői, a' Király is Királyné ellen is, processus ne indítottódjon? Ez a' processus táplálására fogna szolgálni a' gyűlölségnek és támadásnak; és szzerentsétlen következése lenne a' K. H.ged koronájára nézve. Ehez K. H.gednek nintsen egyéb jafsa, hanem tsak a' mit édes anyjától a' születés által kapott. Ha ennek tisztésége megsértődne a' processus által, K. H.ged ekkór a' maga tulajdon jussait szaggatná széllyel. Zárja-be a' füleit K. H.ged a' gyáva és hitfzégő tanátsadások előtt. Nintsen jufsa K. H.gednek processust indítani a' Békeféség' Fejedelme ellen, a' kinek bűnei, ha szintén vádoltatik is, némelyekkel, elvesztik a' tronus jussaiban magokat. Én néhány ízben kinyilatkoztattam azon kívánságokat, hogy jó lenne a' Békeféség' Fejedelmét eltávoztatni a' közönséges foglalatofságoktól: hanem a' IV-dik Károly Királyhoz viseltető barátságom tselekedte, hogy gyak-

ran halgattam, és elfordítottam szemeimet az ő hajlandóságának gyengeségétől. Melly szánakozásra méltó emberek vagyunk mi! a' minket illető mondas (symbolum), a' gyengeség és hiba.

„Ezen baj azonközben még mind eligazíthatatik; a' Békefség' Fejedelme mennyen számkivételbe Spanyol országból: én menedék helyet ajánlok néki Frantzia országban. A' mi pedig IV-dik Károlynak a' thronusról való lemondását illeti, ez abban az időpontban történt, midőn az én seregeim által Spanyol ország bé volt fedeztetve; és úgy tétzhetne a' világ' szemei előtt, mintha én az én szövetségeseimnek és barátomnak a' thronusról való letafzittatása végett küldöttem volna illy sok fegyveres népet oda. Mint szomszéd Felsőnek tsakugyan szabadságom van arra, hogy ezen lemondásnak minémüségét megesmérjem előbb, hogysen azt helybehagyjam. Azt mondom Királyi Hertzegségnek, a' Spanyoloknak, és az egész világnak, hogy: ha a' Károly Király lemondása önként esett, ha ő arra nem az Aranjuezi támadás és tolyongás által kényszerített, én ezen esetben azt minden nehézség nélkül megesmérni, és K. H.gedet Spanyol Királynak esmérni fogom. Még tehát ezen tárgy felett további tanátskozást kívánok tartani K. H.geddel.

„Az az előre való vigyázás, mellyel én ezen tárgyra nézve egy hónaptól fogva viseltem magamat, kezességül lehet K. H.gednek azon segedelem felől, mellyet abban az esetben nállam találni remellhet K. H.ged, ha a' környülállások változván, akár minémű faktziók K. H.gednek a' thronuson ülve, valamelly nyúghatatlanságot okoznának. Midőn Károly Király éngem' a' tavaly Oktoberben történt dolgokrol (mi-

kor t. i. az Asturiai Princz fogságra tétetett, etc.) tudtomra adta: én igen megilletődtem; és azt gondolom, hogy az Escuriáli történeteknek jó végekre nem keveset használtam tanátslásaim által. K. Hertzegséged sok hibát tett; ennek megmútátására elég bizonyosságul szolgál nékem az a' levél, mellyet hozzáam irt K. H.ged, és a' mellyet én egészszén el akarom halgatni. Idejében maga is Király lévén, tudja melly szentek légyenek a' Korona' jufjai. Mind azok a' lépések, a' mellyeket egy Örökös Princz valamelly külső Hatalmasságnál teszen, bünösök. K. Hertzegségednek nem kell a' nép' télyvelygésébe és felzendülésébe nagy bizodalmat helyheztenni. Megtörténhet, hogy az én katonáim között egyegy, öldöklést fog szenvedni: hanem ennek Spanyol ország' romlása leszen a' következése. Már bozfzanhodáfsal esett értesemre, hogy Madridban a' Kataloniai Kormányozónak ingerlő írása elfzélefztödött a' népnek felzendittetése végett. K. Hertzegséged látja, hogy én a' sok féle gondolatok között bizontalankodásban vagyok, a' mellyekre nézve nékem meg kell magamat határozni. Meggyözödve lehet K. H.ged' a' felől, hogy eránta minden esetben olyan indulattal fogok viseltetni, mint Királyi attya eránt. Legyen meggyözettette a' felől, hogy az én célom egészszén az egygyetértésnek helyreállittathatása, és K. Hertzegséged eránt való hajlandóságomnak és tökéletes tífzteletemnek megmutathatása, mellyel maradok, etc. — Bayonnében, April. 16-kan, 1808.

A' mi a' más két Aktákat, t. i. a' IV-dik Károly levelét az Asturiai Printzhez, és a' Printz levelét Infans Don Antoniohoz illeti, ezek most nem térnek ide. Az elsőben ezek között t. i. a' Király

levelében ezek a' nevezetes kifejezések fordulnak egy helyen elő. — „A' K. H.ged erántam való magaviselete, és elfogattatott levelei, értz sorompót helyheztek Királyi Hertzegséged és a' thronus közzé, etc.“ — A' 2-dikban pedig a' felől tudósítja az Asturiai Printz az Országglófszék Elölülőjét Don Antoniót, hogy ő K. H.ge a' Királyságról Bayonnében ismét lemondván, már most az Infanstól is elveszi azon előlülői hatalmat, mellyet Madridból való eltávazásakor bízott volt réá.

Május 2-kán (így szollanak a' Párisi levelek) Toledóban is támadás volt. A' nép az utzákon özfze seregelve kiáltozta, hogy: Éljen VII-dik Ferdinandus! Néhány Elöljáróknak házaik és kertjeik, a' kik azt mondták közönségesen, hogy VII-dik Ferdinandus nem volna törvényes Király addíg, míg meg nem esmértődne, elpufztittattak és házi butorjaik felégéttettek, 's személyes megbántatást is szenvedtek. A' lárma még a' következett éjjel és nap' is tartott: hanem azután beszállott Gen. Düpont oda az Ofztályával, etc.

Frantzia Birodalom.

Végezete a' Frantzia Univerzitás leírásának: —

XVII-dik Titulus. A' Nagy Könyvben feljegyzetve lévő 400,000 Frankokból álló interes, a' melly a' közönséges tanulásra van rendeltetve, az Univerzitásnak adattatik. Az ő kintstárjába fog folyoni továbbá minden, a' mi a' Theologiai, Litteratúrai, és Tudományok béli Fakultásokban a' grádusadásért bé fog gyűlni. Ennekfelette ugyan ezen célra fordittódik a' Törvényes és Orvosi Oskolákban a'

megvizsgálásokért és grádusadasokért való fizetéseknek is egy 10-zed részek, valamint szinten azoknak a' fizetéseknek is egy 20-szad részek, a' mit a' tanulók a' Frantzia országban találtató minden oskolákban a' tanittatásért letenni tartoznak. A' Diplomákért, Szabadságlevelekért, etc, fizetődő summák is mind az Universitas kintstárjába folynak. Hatalma lefzen az Universitasnak, Legatumok' és egyéb ajándékok' elfogadására is.

XVIII-dik Titulus. A' Cancellarius és Kintstármester' ezstendei fizetéssek 15,000 Frank, a' Tanáts Titoknokjáé 10,000 Frank, a' hóltig való Tanátso-soké 10,000 Frank, a' rendes Tanátsosoké, Inspek-toroké, és Rektoroké 6000 Frank lefzen. Az úta-zásokért különösen fognak fizettetni. A' Tudomá-nyok és Literatúra Fakultásaiknál 5 ezer Frankok-tól fogva 10,000 Frankokig terjed a' Tanítók' fize-tése. Az Emeritusok házának a' nyugodalomra me-nő tagoknak adandó penziók végett, most egyelőre 100,000 Frankok rendeltetnek. A' mi az Univer-sitás jövedelmeiből ezstendönként meg marad, rész szerént a' magokat érdemesítő tagoknak adódik, mint penzió, rész szerént pedig az Universitas' fundusa neveltetik általa.

XIX-dik Titulus. Az Universitas és ennek Nagy Mestere arra tartoznak vigyázni szorgalmatossággal, hogy a' tanításnak minden nemei tökéletesítsessenk, jó Classicus könyvek készittődjenek: mindenek fe-lett pedig, hogy a' tanítás' módja a' tudományoknak tökéletesülésekkel egyenlő lépést tartson, és hogy annak előmenetelesülését a' Systemai kényszerítés ne akadályoztassa.

Mi (Napoleon) fenntartjuk azt magunknak, hogy

azon nagy érdemeket, mellyeket az Universitas' tagjai a' mi népeink eránt magoknak szerezni fognak, megesmérvén, különösen megjutalmaztassuk, és hogy Dekretomaink által, mellyek a' mi Státustanátsunkból fognak kiadattatni, az Universitasnak vagy a' Nagy Mesternek minden háтарыozásaikat, Statutumai-
kat, és Aktáikat, mind annyiszor megváltoztathassuk, valahányszor azt a' Státus' javára nézve hasznosnak fogjuk itélni.

Tudósítás.

Pesten, Kiss István nemzeti Könyvárosnál, a' T. T. P. P. Piaristák házok alatt lévő könyves boltjában találándó legujabb Könyveknek nevei.

Magyar füvéfz könyv, melly a' két Magy. Hazában találtatható növevényeknek meg esmerésére vezet, a' Linné alkotmánya szzerént, készült és nyomtatódott Debreczenben, 1-ső és 2-ik rész 1807. Kötve 3 fl. 20 kr.

Chémia, vagy Termézfzet Titka Gren Friderik Albert Korlát Doctor szzerént, Magyarúl leg először írta Kovács Mihály Orvos Doktor 4 darabban, egy rézre metzett képpel 1808. Kötve 6 fl. 48 kr.

Kazintzy Ferentznek egyveleg irásai 5 rézre metzett képekkel, Kötve 5 fl. 15 kr.

Magyar Minerva 4-ik Kötet, a' Magyar Literatúra esmérete, írta Pápay Sámuel Wefzprém Vármegyei Táblabiro, 's Uradalombéli Fiskalis 1-ső Kötet, 1-ső és 2-dik Rész, kötve 2 fl.

Bokréta, mellyel Hazájának kedveskedik F. F. A — kötve 54 kr.

Flóra, vagy szívre ható apró Románok, erköltsi mesék, versek, és egyéb hafznossan gyönyörködtető darabok, a' szép nemnek, és a' szép nem barátinak, Kiss János által, 2-ső Kötet, egy szép réz metzféssel, tsinos boritékba kötve 1 fl.

Flóra 2-ik kötet. Rozália egy szerentsétlen Herceg Affzony története, egy szép rézmetzféssel, tsinos boritékba kötve 1 fl.

Flóra 3-ik kötet. Hierónak, a' Szirakuzai Királynak és Artémira Herczeg Kiss Affzonynak történetei, két réz metzféssel, ékes boritékba kötve 1 fl. 12 kr.

Flóra 4-ik kötet, a' szerelem természeté, egy-néhány részszerént víg, rész szerént szomorú történetetskékben, egy réz metzféssel, tsinos boritékba kötve 1 fl.

Foglalatja ezen 4-ik kötetnek: **Susika**, vagy az ártatlanság gyözedelme. — A' három nehéz szó, egy Görög történet. — **Nina**, vagy a' kényeztetés következései. — A' **sirhalom**. — **Kénán**, egy régi ifjú zsidó története. — **Az igazság** egy Indiai mese. **Anekdoták** és **elmés mondasok** —

A' Jegyesek Kartagóban, vagy a' Nagy Scipio, eredeti munka, és vitézi történet, készitette **Gorové László** két rézmetzféssel, kötve 2 fl. 30 kr.

Gróf Katzajfalvi László, vagy is, a' természetes ember, egy rézmetzféssel, tsinos boritékban kötve 2 fl.

Ódák Hórátz mértékein, írta **Nagy Ferencz S. Pataki H. Profefzor**, a' Jénai Mineralogica Társaság tagja, Kötve 1 fl. 15 kr.

- P. Innocentius Török**, vasárnapokra készített beszédjei 1-ső és 2-dik ezftendő, kötve 8 fl.
- Exegétika Theologia**, vagy azok a' Tudományok, mellyek a' Bibliának helyesen való meg esmérésére, megértésére, és megilágosítására tanítanak, készítette **Varga István**, a' Debreczeni Ref. Collegiumban, a' Sz. Irás Magyarázásának Profefsora, kötve 2 fl. 30 kr.
- Halotti 50 Prédikátziók**, ki adta **Kovács Sámuel** Csákvári Prédikátor, kötve 1 fl. 45 kr.
- Az udvari fzerelem**, vagy az ifjú László Magyar Királynak fzerelmes viszontagságai. Prés alatt vagyon.
- Egy Tisza melléki Magyarnek elmélkedése a' hűség-ről**, kötve 24 kr.
- A' mostani tisztetség megadásnak regulái**, a' mellyek által e' világon kiki bódogabb lehet; e' mellett az embernek meg esmérésére való bizonyos oktatás, Magyar nyelven botsátja ki **Takács Pál**, Tek. N. Bihar Vármegyének hites Afssora. Kötve 1 fl. 12 kr.
- A' tiszta és nemes fzeretet ereje**; ki adta **Vitéz Imre**, kötve 1 fl.
- Az egészség barátja az Öregségben**, avagy arravaló oktatás, mint lehetsen meg tartani az egészséget, az életet meg hofzfabítani, 's vigan tölteni az öregségben, magyarázta **Berczy János Orvos Doctor**; kövte 1 fl. 12 kr.
- Szivnek szavai**, mellyekkel néhai Fő Tiszteletű Superintendens **Weresmárti Wég Sámuel** Ur élni megfzűnt testét a' koporsoba, halhatatlan 's kegyes lelkét a' meg bódogúltak seregébe elkérésért **Göböl Gáspár Esperest 1808**, kötve 40 kr.

VIII. TOLDALK.

Papíros Bólt megváltoztatásáról való tudósítás.

Az alól írt kötelességének esméri köz hírré tenni, hogy ő, az ő eddig a' Vásár Piaczon, a' Marokkaner szomfzédtségében volt, Papíros, és Íráshoz megkívántató Szerekkel tellyes boltját, a' belső Városba, az úgy nevezett Urak úttzájába, B. Orczy Ö Excellentiaja Házába tette által. Mostanában ő ezen Boltját sok minden külömbkülömbféle Portékákkal nagyobbította; és valamint Vásár alkalmatofságával, úgy szintén mindenkor máskor is, az ő Arany Sas Czimű Bóltjában, találatnak mindenféle Magyar, Cseh, Morva Országi, nagyobb és kissebb Concept, Cancelláriabéli, finom Hazai, és Hollandiai Pósta Median, Regál, Londoni, Wellin papírosok, Legyezök, belineázott és lineázatlan Kótskötések, Kártya, Kotton, Titularis, Prokát, mindenféle Aranyos, Ezüstös kék és fejer színű, és Fökötökbe Borítékoknak pakolni és könyvkötni való Papírosok, és Pergamentek, mindenféle Spanyol viafzszak, külömb külömb színű és nemű Ténták, mellyek közt még Arany és Ezüst színűek is találatnak, készen lévő Level boritékok, mindenféle Íráshoz való szerek, úgymint Tollak, író Tollak. finom Angliai Pennavágó és vakaró kések, Papíros mettző Ollóh, Angliai és Közönséges Plajbászok, minden színű Ostyák, fejer és barna Spagátok, mindenféle Kalamárisok, Porzók, Lineák, Enyves, és Elasticum Gummik, Koppantók, számvető Táblák, mindenféle Jadzó Kártyák, Levéltaskák, Írókönyvek, külömbkülömbféle festő Etsetek, Carmin és ultramarin etc.

Mind ezekkel akár nagyonként, akár apródonként mindenkoron szolgálhat, mellyet annyival inkább is ígérhet, mivel ő mindent első kéztől szokott szerezni Egész bizodalommal lévén továbbá is, az Érdemes Vevő Uraknak Vélle tapasztaltatott jószívűségekbe, kiknek is mindenkori kézsz szolgálatját ajánlja.

Stegmayer Xavér Ferencz,
Papiros és Író Eszközökkel Kereskedő
Pesten.

Má s o d i k f z o r i H í r a d á s.

A' Bilini Savanyúvíznek

Mivolta és Hasznavétele eránt.

Minekelötte még a' Bilini Savanyúvíznek mivoltát esmérték, és így minekelötte még a' Khémiai feloszlatás által annak betse meghatározott volna: már ez a' Savanyúvíz v. Borvíz, Európának sok részeibe szényelküldötött, és ezt a' közönséges elterjedését orvósi és egészségfenntartó erejére nézve érdemlette.

A' régi kútfő körül épületek állíttatván fel, könnyen megeshetett, hogy akkor a' borvíz' forrásához más édes víz is elegyedett; mert a' Bilini Savanyúvíz egynehány nedves esztendők lévén egymásután 1805-ben az erejéből elvesztett. Erre nézve, nehogy a' Publikum megtsalódjék, azólta nem is küldetett széllyel innen savanyúvíz; míg nem a' forrás, a' beléfolyó édes víz-erektől elrekesztetvén, régi erejét visszanyerte.

Ez ugyan nagy költségbe került, de mégis,

véghez ment, és a' mult esztendőben ennek széllyel-
küzdötetése ujra elkezdődött. Az alatt az idevaló
Orvos, a' forrásvíznek mivoltát akarván kitanulni, vi-
zének részzeit khémiai felosztás által hitanulta; melly
az 1787-dik esztendőbéli megvizsgálással öszvevet-
tetvén itt következik.

Tíz font vízben, patikai font szerént mérve, van.

	A' Karolina forrásban.	Jósef forrás- ban.	Mellesleg forrásban.	A' régi kút- főben.
1. Száraz Szénsava- nyú Nátrum. .	154 $\frac{1}{4}$ Gran	193 $\frac{1}{8}$ Gran	134 Gran	159 $\frac{3}{8}$ Gran
2. — — ugyan az kristályozva. .	425 —	532 —	371 —	
3. Száraz kénkösa- vanyú Nátrum.	43 $\frac{3}{4}$ —	46 $\frac{7}{8}$ —	37 $\frac{5}{8}$ —	
4. — — ugyan az kristályozva. .	104 $\frac{1}{4}$ —	111 $\frac{1}{2}$ —	89 $\frac{5}{8}$ —	29 $\frac{5}{16}$ —
5. Sósavanyú Ná- trum (közöns. só)	21 —	22 —	18 —	11 $\frac{7}{16}$ —
6. Szénsavanyú mészöld. . . .	16 —	20 —	20 —	21 $\frac{1}{16}$ —
7. Szénsavanyú Síköld.	7 $\frac{1}{2}$ —	10 —	11 —	15 $\frac{5}{16}$ —
8. Vassalakszesz.	2			
9. Követsöld. . .	3 —	4 —	3 —	4 $\frac{15}{16}$ —

Ebből kitetszik: hogy a' Bilini Savanyúvíznek
mai forrása nem hogy vesztett volna erejéből, sőt
nevekedett abban. Mert annak Gázos mivolta a'
3 kútfőt öszvevévén éppen olyan erányosságban van
egymáshoz, mint: $8\frac{1}{4}$ — 100 — $115\frac{5}{8}$ rész kotz-
kaízhez.

Ennek vasas része, melly ugyan tsekély, de
hathatós erejű, a' régi kútfőben nem volt meg, 's
úgy látszik, hogy azolta jött hozzá. Egyébaránt
igen könnyű volna az Orvosnak a' nem vasas vizet
is vassal elkészíteni, mikor olyanra volna szüksége.

A' Savanyúvíz forrása mostani állapotjában tisz.

ta, mint a' kristály, színe nints; ha száraz helyen tartják, esztendeig is eláll; a' tisztaságát el nem veszti, 's tsak igen igen vékonyan fogja meg az edény oldalát sárgás-barna színnel. Az erejéből sem veszt pedig el; mellyre nézve sok más savanyúvizeket fe-lyül halad.

A' szaga hirtelen ható és elfzálló; az íze friss hívesítő, savanyúkás. Ha rázzák habzik, ha egyik pohárból a' másikba töltik szemzik, mégpedig ha borral elegyítik igen erősen; ha nádmézet vetnek belé úgy buzog mint Sámpaniai bor.

Legnevezetesebb része ezen savanyúvíznek mégis a' szénsavanyú gáz. A' honnan mind azok a' hathatós tulajdonságok, mellyeket az Orvosok a' Gáz' ezen nemében keresnek, ebben is feltallátatnak, tsak hogy ebben még más részek is vannak.

Egyebaránt minden nyavalya, mellyben a' Savanyúvíz hathatós erejü lehet, ötféle lehet, úgymint.

1. Némelly mejjbéli betegségek, mint a' fahadékos tudókorság, és a' turhás köhögés.

2. A' Belső részek megromlotttsága, mint: a' sárgaság, szorúrás, hányás, vérhányás.

3. A' hojag romlott állapotja; a' főveny, s. a. t.

4. A' megromlott nedvességekből származó nyavalyák, mint a' fejärsárgaság s. a. t.

5. A' Sínlődés, midön a' test eszrevehetetlen okok miatt fogy vagy sínlődik.

Ezen nyavalyákban hathatós ereje lehet ezen Savanyúvíznek, mint diaetai eszköznök, ha ahoz, más orvosi szerek és járulnak. Mint diaetai eszköz nem tsak enyhülést hanem hideglelés nélkül való erőssödést is okozhat ez, a' maga kedves íze által, az elerőtlenült szenvedőknek. Bövebb és közelébről

való leírását találhatják az Olvasók a' Bilini Savanyú-
víz' tulajdonságainak és részeinek, ezen munkában: —

„Die Mineralquellen zu Bilin in Böhmen, von Dr.
F. A. Reüfz, melly a' nyomtató sajtó alól minden
órán kifog kerülni.“

A' Lobkowitz Raudnitzzi Hertzegi Ura-
dalombéli Szorgalmatoskodás és Keres-
kedés Igazgató Tifztsége által.

Hir - a d á s.

Tekint. Győr. Vármegyei Chirurgus Titt. Szal-
lay Mihály Úr, N. Győrben az Új Városban lé-
vő Borbélyi Officináját, az ahoz tartozó eszközök-
kel együtt, mellynek jövedelméhez számos Conven-
tiosok vannak, el adni szándekozi. A' kinek an-
nak meg szerzésére kedve leszen, magát a' nevezett
Chirurgus Urnál akármikor, akár személyesen, akár
levele által bizvást jelentheti.

T u d ó s i t á s.

Füskuti Landerer Mihály

Posonyi és Pesti nemzeti Könyvnyom-
tató és Árosnál több más Köny-
vek között következők is talal-
tatnak.

Index et Repertorium, seu Conspectus Diarii Comi-
tiorum Anni 1807 latine et hungarice, folio
in charta scriptoria 48 xr. in charta postali
1 fl. 8 xr.

Diarium Comitiorum I. Regni Hungariae. Anni 1807
in Charta scriptoria 18 fl. in Charta postali
24 fl.

Diarium Comitiorum Anni 1796. 1 fl. 30 kr.

— — Anni 1802. 8 fl.

Articuli Budenses Anni 1807. 40 xr.

Articuli Novellares omnes ab Anno 1715 usque Annum 1807. 4 fl.

Codex de delictis eorumque poenis pro Tribunalibus I. Regni Hungariae, Partiumque eidem annexarum elaboratus, folio 1 fl. 24 xr.

Szithiai Történetek irta Dagonics András Királyi Oktató 2 réz képekkel 8vo maj. 2 fl. 30 kr.

Téli és Nyári Könyv-Tárnak kilenczedik Darabja, az az Saidár és Rurik avagy a' Margaréta Szigete Buda és Pest között, szép képpel 8vo. 45 kr.

Ugyan ebben a' Könyv-Tárban és közönséges meg-tettzésnek elnyerésével számoson el-adatott nyolcz Darabból álló Történeteknek és Rómánoknak elébbeni öfzve fzedéséből még kevés számú Példamányok, alább irt titulus, és feljegyzett árra alatt találtatnak ugyan mint: I. Dar.) Báró de Mánx Történetei 45 kr. II.) Zoriáda, avagy a' Nagy-Mogol Leánya. Második Nyomtatás 45 kr. III.) Vanda Krakói Hertzeg Afzszony, avagy Szerelem' Áldozattjai 2 Rész 1 fl. IV.) Klementi Laura avagy a' Velentzei Szép Leány 45 kr. V.) Lizára avagy Abiszsziniai Amazon egy költeményes Rajzolat 45 kr. VI.) A' fösvény Angy, avagy Amália és Albert 45 kr. VII.) Farkasvölgyi Imre a' Posonyvári késértő Lélek egy tsuda Történet Korvinus Mátyás idejéből 45 kr. VIII.) Hazenau nemes Ifjúnak szerentsétlen Utazásai és Történetei 8vo. 45 kr.

Fontos Kérdések, miképpen kelljen a' Gyermeket természet szerint úgy nevelni, hogy egészségesek, nagyok, erősek és hosszú életűek lehessenek M. D. Dombi által. 8vo. 36 kr.

Snell Példákba foglalt erköltsi Tántítások 2. Rész. 8vo. 1 fl. 30 kr.

Jolanka Etelkának Leánya, írta Dugonics András 8vo maj. 2 Rész. 4 fl.

A' Császárok fordította Görögből Kresnerics Ferentz 8vo. 3 fl.

Erköltsi Oskola 8vo. 1 fl.

Sajtó alatt vagnak.

Montesquieu Elmélkedése a' Romaiak nagyságának és el-enyézésének Okairól, fordította egy igaz Magyar 8vo.

Magyar Országának természeti Ritkaságai ki adta Tárnaki Mihály 8vo.

A' Rómaiak Biographiája, az az a' Római leg nevezetesebb Férjfiaknak és Afzfzonyoknak személyes le-irása fordította Abrudbányi Szabó Samuel 8vo.

* * *

Az egyesült Pesti Afztalos Mesterek és Polgárok illendő tisztelettel jelentik, hogy a' meg bódogúlt Generál Beleznay Familia Háznál a' Hatvani kapun kívül fel állított magazinumot különbkülönbféle honnyi és külföldi fákból, a' mostani leg újabb módi, avagy izlés szerént való munkákkal meg szaporították, mellyekkel minden nap, a' leg illendőbb s előre meg határozott árron az Erd. Publikumnak szolgálni igyekeznek, sőt minden vásári idő alatt is ugyan ott ajánlják szolgálatjokat, mivel a' vásárra azon finom és leg jobb munkákat soha ki nem akar-

ják rakni, hogy annál tisztábban, 's minden hiba nélkül szolgálhassanak.

Reményljük, hogy azok, a' kik ezen igyekezetet, melly fzerént a' Nemes Magyar Hazának saját munkánk készületével szolgálunk, vásárlásokkal segiteni fogják, ennekutánna is hozzánk való bizodalmokra érdemeseknek fognak tartani. — Nem különben ez a' Társaság, ha valaki vele parantsolni fog, más mindenféle épület munkát kontraktus fzerént fel vállal, és a' leg illendőbb áron, a' meg határozott időre, serényen és tökéletesen el készít, és minden tölle vásárlott kész avagy parantsolt munkáért ezen Társaság jót áll. — Költ Pesten, Majus 8-ik napján 1808-ik esztendőben. Stand Ignác és a' Kompánia.

J e l e n t é s.

Ziegler Friedrik Óratsináló Mester, és Pesti Polgár méltó tisztelettel jelenti, hogy a' Hatvani útszában Nro. 501 már tiz esztendőktől fogva bíró Órás boltját megváltoztatta; és Sz. György napjától fogva az Urak útzájában a' Báró Orczy házban a' Stegmayer Ur Papiros Kereskedése mellet tartja boltját, azért a' jövő Medárd napi vásárkor már az új boltjában lesz. Ezt kiváltképen az Alsó Magyar-Országbeli Urak kedvekért kívánta jelenteni, kik eddig is hozzá különös bizodalmokat méltóztattak megbizonyítani. Tovább is tellyes igyekezettel azon lesz, hogy mind az új, mind az avúlt munkákban tökéletes és szapora szolgálata által az eddig nyert bizodalmat állandósan megérdemelje.

Pest 1. Apr. 1808.

Ziegler Friedrich
Óratsináló Polgár.